

ВИВЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

4 грудня 2007 року

**ПОЛТАВА
РВВ ПУСКУ**

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ
ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
АСОЦІАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТУДІЙ

ВИВЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

4 грудня 2007 року

**ПОЛТАВА
РВВ ПУСКУ
2008**

ББК 67.9(4 Укр)300.6
М-34
УДК 342.5(477)

*Розповсюдження та тиражування без
офіційного дозволу ПУСКУ заборонено*

Редакційна колегія:

*Б.В. Год, д.пед.н., професор;
М.І. Лахижа, к.і.н., доцент;
О.О. Нестуля, д.і.н., професор.*

М-34 Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади», 4 грудня 2007 р. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 258 с.

ISBN 978-966-7971-57-1

У матеріалах конференції розглядаються теоретичні та практичні аспекти удосконалення діяльності органів влади України на базі вивчення та впровадження іноземного досвіду. Учасники конференції підтверджують думку, що стратегічний курс України на європейську інтеграцію вимагає нової філософії організації влади, створення ефективної системи державного управління та місцевого самоврядування. Обговорено вплив процесу євроінтеграції на удосконалення діяльності органів влади, актуальні проблеми удосконалення діяльності органів влади, впровадження системи управління якістю на основі стандарту ISO 9001:2000, питання адаптації європейського досвіду підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів влади. Прийнято рекомендації щодо вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади.

ББК 67.9(4 Укр)300.6
М-34
УДК 342.5(477)

ISBN 978-966-7971-57-1

© Полтавський університет споживчої
кооперації України, 2008

контролю та аудиту. Штат державних органів контролю та аудиту діє відповідно до кодексу етики аудиторів.

Вивчення досвіду країн Європи щодо кадрової політики у сфері контролю та аудиту дає можливість зробити такі висновки:

- статус голови та службовців вищих органів контролю та аудиту виражається у відмінностях державного управління країн та статусу вищої організації з контролю та аудиту, що закріплюється законодавчо;

- голова та органи управління є аполітичними або мають тісний зв'язок з найбільшими політичними партіями;

- процедура призначення голови, службовців органів контролю та аудиту визначається в законодавстві країн;

- термін перебування на посаді керівників визначається в законах про органи контролю, аудиту;

- чисельність штату вищих органів контролю та аудиту залежить від конкретної держави, має зв'язок із розмірами держави та кількістю населення;

- штат аудиторів має академічну освіту у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, доповнений вузькоспеціалізованими працівниками;

- у кожній державі існують спеціальні програми навчання для аудиторів;

- за своїм статусом у більшості країн штат аудиторів – це державні службовці або прирівняні до них особи.

Література

1. National Audit Office. State Audit in the European Union. – Heronsgate, 2005. – 278 p.
2. Handbook in Performance Auditing Theory and Practice – The Swedish National Audit Office. – Bromma-Tryck, Stockholm, Sweden, 1999. – 186 p.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР ПРАВА БАТЬКІВ НА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ВІДПОВІДНО ДО ВЛАСНИХ РЕЛІГІЙНИХ І СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ТА ЙОГО ЮРИДИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ В УКРАЇНІ

Лаврик Галина Володимирівна,

к.і.н., доцент кафедри правознавства

Полтавського університету споживчої кооперації України

У сучасному глобалізованому й інформатизованому світі, людина і ті галузі її життєдіяльності, де вона стверджується як особистість, де засвоює все багатство духовної культури, все більше визначають ціннісні орієнтири та соціальний зміст правового регулювання освітньої діяльності. Задля якомога повнішого забезпечення реалізації права на освіту, закріпленого у ст. 26 Загальної декларації прав людини 1948 року [1, с. 325], одним із пунктів ст. 2 Конвенції про

боротьбу з дискримінацією в галузі освіти 1960 р. дозволяється створювати чи зберігати різні системи освіти або навчальні заклади за мотивами релігійного або мовного характеру, що відповідає вибору батьків або законних опікунів учнів. Однак входження в ці системи або вступ до цих закладів має бути добровільним, а освіта, яку вони надають, повинна відповідати нормам, визначеним чи затвердженим компетентними органами, зокрема щодо освіти одного й того ж ступеня [2, с. 151–152].

Слід зауважити, що зазначений підхід розглядається як один із важливих принципів свободи думки, совісті і релігії, закріпленої ст. 18 Загальної декларації прав людини 1948 року [1, с. 324] і гарантованої ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року [1, с. 334] та іншими міжнародними актами з питань прав людини. Згідно з пунктом 3 ст. 13 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. «держави, які беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються поважати свободу батьків, і у відповідних випадках, свободу законних опікунів обирати для своїх дітей не тільки запроваджені державними властями школи, а й інші школи, що відповідають тому мінімуму вимог щодо освіти, який може бути встановлено чи запроваджено державою, і забезпечувати релігійне та моральне виховання дітей відповідно до власних переконань» [1, с. 355–356].

Підписуючи Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. уряди держав – членів Ради Європи, сповнені рішучості вжити заходів для забезпечення колективного гарантування певних прав і свобод, інших ніж ті, які вже включено до розділу I Конвенції, домовляються і про те, що «нікому не може бути відмовлено у праві на освіту». «Держава при виконанні будь-яких функцій, узятих нею на себе в галузі освіти і навчання, – зазначено у ст. 2 Протоколу, – поважає право батьків забезпечувати таку освіту і навчання відповідно до їхніх релігійних і світоглядних переконань» [3, с. 27]. Дане положення знайшло відображення у ряді рішень Європейського суду з прав людини – установи, створеної для виконання державами-учасниками зобов'язань, передбачених Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., ст. 9 якої визначає право кожної людини на свободу думки, совісті і релігії та встановлює перелік допустимих обмежень цього права [3, с. 12–13].

У справі Келдсен, Буск Мадсен і Недерсен проти Данії (1976 р.) Європейський суд з прав людини відхилив твердження датського уряду стосовно можливості батьків забезпечувати освіту і навчання дітей відповідно до власних релігійних і світоглядних переконань, яким ця можливість істотно обмежувалася. Адже батькам належало забезпечувати освіту і навчання дітей відповідно до власних релігійних і світоглядних переконань лише у релігійних освітніх закладах.

Застосування положення ст. 2 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. при виконанні будь-яких функцій узятих державою на себе в галузі освіти і навчання, не потребувало відокремлення викладання релігії від інших предметів. Тож Європейський суд з прав людини віддав перевагу клімату справжньої поваги до переконань батьків релігійного або філософського характеру в усій системі предметів, яким навчають в освітніх закладах. Звідси вказівка на те, що «саме при виконанні природного боргу перед своїми дітьми батьки, на яких покладено основну відповідальність за навчання й освіту дітей, можуть вимагати від держави поважати їхні релігійні і філософські переконання» [4, с. 112].

Визначена Європейським судом з прав людини гарантія викликає обґрунтований сумнів, чи можуть погляди батьків відігравати провідну роль при вирішенні питання про відповідність змісту освіти їхнім релігійним і світоглядним переконанням, питання, сформульованого з врахуванням об'єктивних підстав. Останнє дозволяє державі проявляти ініціативу – скажімо, виконуючи обов'язки у галузі освіти і навчання, турбуватися про те, щоб «інформація і знання, включені до навчальної програми, подавалися в об'єктивній, критичній і плюралістичній манері» [4, с. 112]. Поряд з цим відмовитися від принципів, утвердження яких породжує зневажливе ставлення до релігійних і світоглядних переконань батьків.

Прийняті на 59-й сесії Європейської комісії до демократії за допомогою права у червні та схвалені Парламентською Асамблеєю ОБСЄ на її щорічній сесії у липні 2004 р. Керівні принципи для аналізу законодавства стосовно релігії чи віри вміщують «складні версії питань», що виникають, як правило, у початковій та середній школах (а точніше низку проблем, які нині існують у законодавчому забезпеченні права на релігійну та (або) світську освіту). В основоположному пункті Розділу II.С., який у назві повторює погоджений міжнародний стандарт, констатується, що батьки мають право визначати релігійну освіту своїх дітей [4, с. 112–113, 118; 5, с. 42, 44].

Державне фінансування релігійної освіти (в державних і комунальних школах та релігійних й інших приватних школах) (Розділ II.С. 2) вимагається здійснювати на недискримінаційній основі.

Згідно з пунктом 3 цього розділу, в якому наголошується на практичному вирішенні питання щодо форм релігійної, етичної та інших видів ідеологічної освіти в державних та комунальних школах, батькам надається можливість відмовитися від присутності своїх дітей на уроках деномінаційної (такої, що відноситься до певної релігії) чи ідеологічної освіти, якщо це суперечить їхнім переконанням.

Переважаючою практикою серед країн-учасниць ОБСЄ є відкриття приватних релігійних та ідеологічних шкіл, де держава залишає за собою право встановлювати нейтральні критерії навчальних стандартів таких предметів як математика, історія, наука та мови (Розділ II. С. 4) [5, с. 44–45].

За останні десятиріччя під тиском зростання ролі фактора міжнародних стандартів у сфері забезпечення прав людини [6; 7, с. 5], та з усвідомленням реальної необхідності включення до їх переліку батьківського права навчати і виховувати дітей відповідно до власних релігійних і світоглядних переконань, в Україні дедалі частіше почали вдаватися до юридичного підтвердження та гарантування цього права. Практичні межі його реалізації тут ставляться у залежність від забезпечення умов для того, щоб особистість отримала можливість освітнього розвитку в таких масштабах, формі та змістові, які необхідні для розкриття її здібностей і становлення як людини і громадянина.

У дослідженні використовуються методи змістовного аналізу, які дозволяють відстежити відповідність юридичного засобу найзагальнішим умовам ефективності юридичного засобу захисту права батьків або осіб, які їх замінюють, на релігійне виховання своїх дітей відповідно до власних переконань та ставлення до релігії. До таких умов віднесено досконалість законодавства, досконалість правозастосовчої діяльності, рівень правосвідомості.

Література

1. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004. – 464 с.
2. Лернер Н. Релігійні права людини на основі документів ООН // Релігійна свобода і права людини: Правничі аспекти: У 2 т. Т. 2. / М. Маринович (упоряд., ред.); Львівська Богословська Академія. Інститут релігії та суспільства. – Львів: Монастир Монахів Студитського Уставу, Видавничий відділ «Свічадо», 2001. – С. 147–156.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Застосування в Україні. Офіційне видання. – К.: Міністерство юстиції України, 2006. – 176 с.
4. Васильева Т. Свобода совести и религии: статья 9 Европейской конвенции в интерпретации Европейского Суда по правам человека // Конституционное право. Восточноевропейское обозрение. – 2002. – № 4(41). – С. 109–119.
5. Свобода релігії та віросповідання в Україні в контексті дотримання міжнародних стандартів з прав людини та основних свобод. – Харків: Фоліо, 2005. – 92 с.

6. Заклучні зауваження та рекомендації конвенційних органів ООН щодо доповідей України в сфері дотримання прав людини: Збірник документів / Ред. Н.І. Карпачова. – К.: К.І.С., 2004. – 147 с.
7. Украина: Международный доклад о свободе вероисповеданий (29.09.2006 г.): Составитель: бюро госдепартамента США по вопросам демократии, прав человека и труда (15 сентября 2006 г.). Доклад направлен в американский конгресс / Подготовил К. Василькевич // 2000. – 2006. – 13–19 октября (№ 41). – С. 5 (F).

ДОБІР ТА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ДЛЯ РОБОТИ В РЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ

Ляпота Володимир Іванович,

начальник навчально-методичного відділу Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій

Стратегія реформування системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів обумовлює зростання вимог до професійного, педагогічного та науково-аналітичного потенціалу викладачів, які проводять заняття в навчальних закладах, підготовку їх для роботи у навчальних закладах системи підвищення кваліфікації кадрів, а в контексті проблеми функціонування цієї системи і методики добору викладачів.

Добір кандидатів у викладачі здійснюється як серед працівників Центру, так і зовні. Необхідною умовою є досвід викладацької роботи і практичної діяльності в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. До навчального процесу залучаються найбільш професійні працівники професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, керівники та спеціалісти вищої категорії органів державної влади.

Змістовний аспект навчання слухачів в системі підвищення кваліфікації потребує теоретичної, методологічної, практичної, загальнокультурної підготовки викладача. З цією метою Центром організовано і проводиться тематичний постійнодіючий семінар «Андрагогічні підходи до організації навчання дорослих». Підготовлено навчально-методичний посібник для викладачів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців «Як навчати дорослих».

Тенденції розвитку системи підвищення кваліфікації кадрів свідчать, що при доборі викладачів слід враховувати як особисту орієнтацію кандидатів у викладачі, так і вимоги щодо їх подальшої діяльності, яка має бути спланована відповідно до завдань навчання державних службовців, а також ті зміни, що відбулися в суспільстві,

Н.В. Чурсіна. Посилення ролі регіональних органів влади у здійсненні міжрегіонального співробітництва: європейський досвід.....	195
С.І. Штукарін. Європейський досвід самоврядування в контексті розвитку транскордонного співробітництва	197
В.М. Щегорцова. Мотивація праці державних службовців: порівняльні характеристики вітчизняної та зарубіжної практики.....	200
А.А. Яценко. Досвід запровадження нових моделей взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами місцевого розвитку в умовах конкурентного середовища.....	203
Секція 3. Адаптація європейського досвіду підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів влади	209
М.В. Аліман, Т.В. Онішко. Удосконалення підготовки кадрів для кооперативного сектора економіки з урахуванням світового досвіду	209
С.О. Гайдученко. Європейський досвід прийому персоналу на державну службу	211
С.В. Зінченко. Умови оптимальної професійної самореалізації під час навчання у ВНЗ	214
С.Л. Кириї. Європейський досвід кадрової політики у сфері контролю	216
Г.В. Лаврик. Міжнародно-правовий вимір права батьків на навчання і виховання дітей відповідно до власних релігійних і світоглядних переконань та його юридична інтерпретація в Україні	218
В.І. Ляпота. Добір та підготовка викладачів для роботи в регіональних центрах.....	222
Н.М. Осипенко. Професіоналізм посадових осіб місцевого самоврядування – запорука ефективної життєдіяльності територіальних громад.....	225